

HAI NGUYÊN THỦ VÀ CUỘC CHIẾN TRANH THẾ GIỚI THỨ NHẤT

(Tổng thống Serbia Tomislav Nikolic)

Cách đây 100 năm, Serbia và Áo đã châm ngòi cho cuộc Chiến tranh thế giới thứ nhất (1914-1918). Hôm nay, Tổng thống Serbia Tomislav Nikolic và Tổng thống Áo Heinz Fischer đã có cuộc hội đàm tại Thủ đô Vienna, để cùng nhau nhắc nhớ lại những hệ lụy to lớn và những bài học đắt giá từ cuộc chiến tranh đó.

Gương mặt buồn bã của Tổng thống Serbia Tomislav Nikolic trong suốt cuộc hội kiến

Hai nguyên thủ và cuộc Chiến tranh thế giới thứ nhất

Trong bối cảnh tình hình chính trị phức tạp đang diễn ra giữa Nga, Ukraina, EU, Mỹ và tại khu vực Biển Đông... như hiện nay, nhiều công chúng, chuyên gia không khỏi lo

ngại đến một cuộc Chiến tranh thế giới thứ ba có thể xảy ra, nếu các bên không tự kiềm chế tham vọng của mình.

Đúng vào thời điểm này, ngày 27/3/2014, Tổng thống Serbia Tomislav Nikolic và Tổng thống Áo Heinz Fischer - chủ nhân của hai đất nước đã trực tiếp châm ngòi của cuộc Chiến tranh thế giới thứ nhất (1914-1918), có cuộc hội đàm tại Vienna. Cuộc gặp này cũng để các bên nhắc nhớ lại những hệ lụy to lớn, những bài học đắt giá của cuộc chiến tranh đó: “Chiến tranh thế giới thứ nhất (1914-1918). Cuộc Đại chiến mở đầu với sự kiện Hoàng Thái tử Áo-Hungary bị ám sát, dẫn đến việc người Áo-Hungary tuyên chiến với Serbia. Đây là một cuộc chiến để lập lại trật tự thế giới mới. Nó làm sụp đổ bốn đế chế hùng mạnh của châu Âu và thế giới lúc đó là Đế quốc Nga, Đế chế Đức, Đế quốc Áo-Hungary và Đế quốc Ottoman, làm thay đổi sâu sắc bộ mặt của châu Âu và thế giới. Tất cả những Đế quốc quân chủ đều sụp đổ trong cuộc chiến tranh này. Nó tạo điều kiện cho Đảng Bolshevik lên nắm quyền tại nước Nga và mở đường cho Adolf Hitler lên nắm quyền tại Đức. Mặc dù là cuộc chiến đẫm máu và khốc liệt như vậy nhưng nó đã không giải quyết được các mâu thuẫn gốc rễ và “thế giới mới”. Cuộc chiến đã đặt châu Âu và thế giới trước các vấn đề mâu thuẫn khác trầm trọng hơn, như việc chia cắt, xâm phạm quyền tự quyết của các dân tộc... Những vấn đề đó đã dẫn đến việc bùng nổ cuộc Chiến tranh thế giới thứ hai. Đó là lý do một số nhà nghiên cứu cho rằng Thế chiến thứ hai chỉ là sự nối tiếp của Thế chiến thứ nhất sau 20 năm tạm nghỉ lấy sức.... Hai cuộc Thế chiến đó, cùng với các cuộc chiến tranh trong thế kỷ XX đã khiến cho nhân loại bị tổn thất nặng nề về người và của, gần trăm triệu sinh mạng đã ngã xuống. Nhân loại đã phải tự rút ra bài học là *cùng tồn tại hòa bình, các bên cùng có lợi*”.

(Wikipedia). Thế nhưng ngày nay, dường như đâu đó vẫn có những kẻ đã vội quên điều đó.

Tại cuộc họp báo quốc tế, hai vị nguyên thủ đã cùng gửi đi thông điệp: *Chúng ta vẫn còn đó bài học từ cuộc Chiến tranh thế giới thứ nhất. Bài học từ các lệnh trừng phạt kinh tế quốc tế. Không nên để bất cứ một sai lầm nào có thể dẫn đến chiến tranh, bởi chiến tranh không phải là biện pháp có thể giải quyết các vấn đề, mà thảo luận, đàm phán mới là sách lược tốt nhất cho các quốc gia.*

Tổng thống Serbia Tomislav Nikolic cũng đã nhấn mạnh rằng “mối quan hệ giữa Serbia và Áo ngày nay là mối quan hệ thân tình, hữu nghị”. Ông muốn mời Tổng thống Áo đến Thủ đô Belgrad, Serbia để dự *Lễ kỷ niệm 100 năm Chiến tranh thế giới thứ nhất.*

Một nguồn tin từ Văn phòng Thủ tướng Áo cho biết: trong các hoạt động nhằm *Kỷ niệm 100 năm Chiến tranh thế giới thứ nhất*, tại Áo, sẽ có một cuộc hội thảo về “Báo chí chiến tranh”. Vì thế, tôi đã hợp tác với họ để mời một nhà báo quân đội của Việt Nam tham dự.

Ba nụ cười trong cuộc tiếp kiến

Từ sáng sớm, người dân Áo và khách du lịch đã tụ tập quanh sân Hofburg, để xem duyệt binh và chờ đợi giây phút hai Tổng thống xuất hiện. Khoảng 10h, chúng tôi đến nơi, đã thấy các vệ sĩ và cảnh sát mặc thường phục đứng rải rác trong sân. Họ chỉ có thể “che mắt” được người dân, chứ không dễ gì qua mặt được cánh nhà báo. Hơn nửa tiếng sau, Đoàn quân nhạc, diễu binh ra sân để chuẩn bị nghi lễ. Vài phút sau, Tổng thống Áo Heinz Fischer xuất hiện. Dân chúng và khách du lịch vỗ tay chào đón ông. Tổng thống giơ tay chào đáp từ, và không quên vẫy chào các phóng viên. Thậm chí,

mỗi lần, trong khi chờ đợi các nguyên thủ, ông đều tranh thủ đến bắt tay và hỏi han thân tình cánh báo chí chúng tôi. Có lúc, ông đã vui vẻ cầm máy ảnh của một phóng viên để chụp cho chúng tôi.

11h đoàn xe chở Tổng thống Serbia Tomislav Nikolic xuất hiện. Ông bước ra khỏi xe, bắt tay chào người đồng nhiệm (kèm theo một nụ cười) (lần thứ nhất). Các nhà báo bấm máy liên hồi, bỗng nhiên tôi cảm thấy như có ai đó đang chen mạnh sau lưng mình, ngoảnh lại thì gặp một cái lưng to bè. Hóa ra đó là một anh vệ sĩ. Tôi vội vàng quay sang, lia máy nhưng chỉ chụp được cổ anh ta. Anh ta to “như một trái núi”.

Hai vị nguyên thủ sóng bước trên thảm đỏ, giữa tiếng bấm máy tanh tách của những người dân và các phóng viên. Khoảng cách giữa người dân và hai nguyên thủ chỉ là một hàng rào sắt, thấp và những anh vệ sĩ. Còn khoảng cách giữa các phóng viên với hai nguyên thủ chỉ là một dải dây chun màu đỏ. Sau khi duyệt đội danh dự, hai nguyên thủ tiến vào Phủ Tổng thống, các phóng viên đi theo và có vài phút để chụp ảnh tại phòng hội đàm. Lần này, Tổng thống Tomislav Nikolic lại nở một nụ cười buồn (lần thứ hai). Khoảng hơn 1 tiếng đồng hồ sau, cuộc hội đàm kết thúc, hai Tổng thống bước sang Phòng họp báo Theresia:

Tổng thống Áo bày tỏ: *Thậm chí EU đã cư xử sai khi bắt buộc Ukraina phải chọn lựa giữa Nga và EU. Đáng lẽ EU phải để cho nền kinh tế Ukraina được lựa chọn cả hai...*

Tổng thống Tomislav Nikolic thì cho rằng: *Thông qua việc đòi độc lập của Kosovo và Crimea như vừa qua, luật pháp quốc tế phải cân nhắc đến việc đưa ra những điều luật nhằm quy định rằng một quốc gia nếu muốn được độc lập*

thì phải tuân thủ những điều kiện cụ thể nào... Ông phát biểu xong thì gương mặt lại trĩu buồn y như lúc vừa mới đến. Cuối cuộc họp báo, ông lại mỉm cười thêm một lần nữa (lần thứ ba), nhưng vẫn là nụ cười buồn. Trong suốt cuộc tiếp kiến, khuôn mặt Tổng thống Tomislav Nikolic luôn thường trực nét đăm chiêu, buồn bã, đến nỗi cô nhà báo đứng cạnh tôi thì thào: “Sao trông Tổng thống Serbia buồn thế nhỉ?”. Chúng tôi đã chỉnh ống kính nhiều lần, thật gần, cố chờ đợi những giây phút tươi tỉnh của ông ấy nhưng không thành.

Dưới sân, nơi vừa diễn ra cuộc duyệt binh, những bộ bàn ghế của Hofburg Coffee đã được xếp lại ngay ngắn. Những vị khách du lịch vừa nhâm nhi cà phê vừa nhìn lên phòng Tổng thống, tất nhiên là họ chỉ nhìn thấy những tấm rèm trắng... cảnh tượng đó thật yên bình.

Cuộc tái ngộ kỳ quặc

Hết giờ họp báo, chúng tôi rủ nhau xuống Hofburg Coffee uống nước. Câu chuyện về khuôn mặt buồn của Tổng thống Serbia được mang ra thảo luận. Rất nhiều giả thuyết được đặt ra: tại thời tiết? tại ông ấy mất ngủ? tại nền kinh tế bi đát của Serbia? tại tình hình Mafia ở Serbia? tại tình thế khó xử của Serbia với một bên là đồng minh Nga và một bên là EU? tại vấn đề Kosovo? hay tại việc ra nhập EU của Serbia chưa hoàn thành?... Chỉ nguyên việc đặt ra các giả thuyết này đã khiến chúng tôi tranh luận đầu đầu, chứ đừng nói là một nguyên thủ phải gánh vác từng ấy việc đại sự và nhiều hơn nữa... thì tránh sao được việc có lúc để lộ cảm xúc. Nguyên thủ không phải là người máy.

Cô bạn đồng nghiệp Ukraina thở dài: “Bạn có thấy là họ không lên tiếng bênh vực Ukraina không?”. Có lẽ, cô ấy đã mong chờ quá nhiều vào việc các nguyên thủ Châu Âu sẽ

lên tiếng bảo vệ đất nước cô ấy! Giống như tôi, tôi cũng đã mong chờ quá nhiều vào các phát ngôn của EU trong vấn đề Biển Đông của Việt Nam. Mặc dù, nghề đã dạy chúng tôi phải luôn giữ thái độ “trung lập, khách quan...”, nhưng “khách quan” thế nào khi đất nước mình bị chia cắt, bị xâm phạm chủ quyền...? Giữ thái độ khách quan khi một phần đất nước của mình (Crimea) bị cắt về Nga là tất yếu ư? Giữ thái độ khách quan khi đưa tin những người lính lạ mặt đang xâm phạm đất nước mình ư? Giữ thái độ khách quan khi phản ánh “bàn cờ chính trị” của các nước lớn đang thí tốt các nước nhỏ ư? Giữ thái độ khách quan ngay cả khi biết chính trị đã thao túng, lũng đoạn báo chí - truyền thông ư? Giữ thái độ khách quan khi đây đó “kẻ lớn” đang liên tục bày trò nhằm đánh lạc hướng báo chí - truyền thông và dư luận quốc tế ư?... Chúng tôi phải “giữ mình khách quan” như thế nào đây? Chúng tôi đâu phải là robot? Lúc này, chúng tôi không biết lý thuyết là màu gì nữa. Tôi cũng không biết phải an ủi cô ấy như thế nào. Cô ấy đã có phần thất vọng (phần liên quan đến đất nước của cô ấy và Nga) về cuộc hội đàm hôm nay.

Quả thật, Tổng thống Serbia đã vừa cho biết: Serbia không ủng hộ EU và Mỹ trong các lệnh trừng phạt kinh tế quốc tế với Nga, bởi vì Nga rất quan trọng đối với Serbia. Nga đã tích cực ủng hộ Serbia trong khi Kosovo đòi độc lập, tách khỏi Serbia.

Tổng thống Áo cũng đã thận trọng cho rằng: EU và Mỹ nên cân nhắc khi đưa ra các lệnh trừng phạt kinh tế quốc tế đối với Nga, bởi vì việc đưa ra lệnh trừng phạt thì dễ dàng hơn là việc gỡ bỏ về sau này.

Cô ấy không thất vọng, không đau đớn sao được, khi mà chỉ sau một đêm: quê hương và gia đình rơi vào cảnh

chia cắt, loạn lạc; nhiều đồng nghiệp đã bị chết; mức lương bị cắt giảm một nửa... Tôi cũng đã mất liên lạc với cô ấy kể từ đêm hôm đó, khi Ukraina bắt đầu diễn ra các cuộc biểu tình. Sau đó, tôi đã cố gắng nhờ một số người Việt ở Ukraine, châu Âu, Mỹ tìm kiếm manh mối cô ấy, nhưng bất vô âm tín. Bỗng một đêm gần đây, cô ấy gọi điện cho tôi. Cuộc nói chuyện rất ngắn, tôi hiểu cô ấy không thể liên lạc với tôi...

Khi chúng tôi đề cập đến việc báo chí - truyền thông châu Âu đang đưa tin tràn lan về ý kiến của một chính khách Nga đã gửi tới Bộ Ngoại giao Ba Lan, Hungary, Romania về việc đề nghị chia cắt Ukraina, cô ấy đã suýt khóc. Nhìn những giọt nước mắt đang chực trào ra từ đôi mắt xanh biếc ấy, khiến tôi cảm thấy đau. “Minh xin lỗi”, tôi nói nhỏ với cô ấy. Cô ấy chưa hề mỉm cười từ lúc gặp tôi cho đến lúc chia tay.

Một lúc sau, cô bạn Sandra (tên đã được thay đổi) cũng đến, chúng tôi lại ngồi thêm. Tôi cũng đã mất liên lạc với cô ấy từ hơn một năm qua. Chúng tôi lại thảo luận về Nga và Ukraine. Lúc này, tôi mới biết Sandra rất ngưỡng mộ các chiến lược mà Nga đã sử dụng trong thời gian vừa qua. Hóa ra, trước đây cô ấy đã từng làm cho một tập đoàn kinh tế lớn của Nga. Oái oăm thế nào mà tôi lại có cuộc tái ngộ kỳ quặc thế này. Khi cuộc tranh luận đến độ căng thẳng, tôi nói với hai người rằng: “Mỗi người có quan điểm riêng, tôi tôn trọng ý kiến của hai người. Nhưng tôi cho rằng chúng ta và tất cả công chúng trên thế giới này đều có một điểm chung là cần và yêu hòa bình. Tất nhiên, đây đó vẫn có những kẻ chính trị đầy cơ hội...”

Sandra dụ giọng: “Hơn một năm qua tôi đã đi tìm một người bạn thân, nhưng cho đến gần đây tôi mới biết tin là anh ấy đã chết. Anh ấy đã chết trong thời điểm mà chỉ còn

hai hôm nữa là đến ngày hẹn với tôi”. Cô ấy nhìn chúng tôi, ánh mắt vẫn còn hốt hoảng.

Câu chuyện giữa chúng tôi rơi vào ngõ cụt. Không ai còn đủ sức để nói thêm một lời nào. Chúng tôi ngồi im bên những tách ca cao đã nguội lạnh. Bỗng nhiên, giai điệu bài hát “Hãy yêu nhau đi” của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn ngân lên trong tâm trí tôi:

*... Hãy yêu nhau đi quên ngày u tối
Dù vẫn biết mai đây xa lìa thế giới
Mặt đất đã cho ta những ngày vui với
Hãy nhìn vào mặt người lần cuối trong đời
Hãy yêu nhau đi bên đời nguy khốn
Hãy yêu nhau đi bù đắp cho trăm năm
Hãy yêu nhau đi cho ngày quên tháng
Dù đêm súng đạn, dù sáng mưa bom
Hãy trao cho nhau muôn ngàn yêu dấu
Hãy trao cho nhau hạnh phúc lẫn thương đau
Trái tim cho ta nơi về nương náu
Được quên rất nhiều ngày tháng tiêu điều.*

Cộng hòa Áo, 27/3/2014